

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η αρρωστημένη υπερβολή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στην Ελλάδα

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο της Κωνσταντίνας Γογγάκη, δημοσιευμένο στη στήλη «Απόψεις» του Έθνους στις 28.4.2020.

Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας απανταχού της γης είναι ίδιος. Η αντικειμενική κοινωνική πληροφόρηση. Αυτό που γίνεται, όμως, στην Ελλάδα ξεπερνάει κάθε όριο και κάθε λογική. Κάποτε μάλιστα φθάνει σε αρρωστημένες καταστάσεις. Τα ΜΜΕ, αντί για μια λελογισμένη ενημέρωση, προβαίνουν σχεδόν πάντα σε μια καθ' ολοκληρία υπέρβαση του ρόλου τους, μετατρέπόμενα σε απολύτως υποκειμενικές «οντότητες». Το αποτέλεσμα είναι άλλοτε να παραπληροφορούν και άλλοτε να υπερ-πληροφορούν, με ασήμαντες φαινομενικά λεπτομέρειες, που όμως είναι σημαντικές για την αρνητική επίδραση που μπορούν να ασκήσουν.

Η εξονυχιστική περιγραφή των λεπτομερειών ενός αρνητικού γεγονότος, όχι μόνο δεν προσφέρει στην ενημέρωση, αλλά, αντίθετα, διογκώνει το περιστατικό στη συνείδηση του κόσμου, με αποτέλεσμα ή την άρνησή του προς αυτό λόγω της αποστροφής και της συναισθηματικής έντασης που προξενεί ή την ταύτισή του με αυτό, λόγω της ασυνείδητης εκμάθησης και άσκησης στη βία. Το τελευταίο οφείλεται στο γεγονός της εξοκείωσης με την αποκρουστικότητα, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να εξομαλύνεται η εντύπωση που προκαλεί και να θεωρείται αποδεκτό.

Όταν ο θεατής, αναπαυόμενος, και απολαμβάνοντας τη χαλαρότητα του ελεύθερου χρόνου του, ακούει να περιγράφουν με απόλυτες λεπτομέρειες την κακοποίηση ενός ανθρώπου ή την αρρωστημένη διάπραξη ενός εγκλήματος, ή την σταδιακή διάλυση ενός ανθρώπου λόγω ασθένειας λειτουργεί ασυνείδητα ως αυτόπτης μάρτυς μιας αποκρουστικής πράξης. Αν αυτή η περιγραφή επανέλθει με παρόμοιο τρόπο, η συνείδηση εξοκειώνεται με αυτό, σταματάει να ταραάζεται ή να εντυπωσιάζεται, θεωρώντας το πλέον κάτι φυσικό ή -χειρότερα- αδιάφορο.

Υπάρχουν περιπτώσεις, που η περιγραφή γίνεται με τόση ενάργεια και πάθος, που σε συνδυασμό με την εντυπωσιακά ατημέλητη έως απαράδεκτη εμφάνιση του ανταποκριτή, μοιάζει ο τελευταίος σαν να απολαμβάνει πρωτίστως ο ίδιος αυτή την σκηνή. Επειδή του δόθηκε η ευκαιρία να παρουσιάσει κάτι τόσο σοκαριστικό; Επειδή αισθάνεται

πως είναι τόσο διεγερτικές του θυμικού οι περιγραφές της αγριότητας; Όλοι, πάντως, και όλες δείχνουν πως θεωρούν συναρπαστικές τις αποκαλύψεις του μήκους του μαχαιριού, της μανίας του δράστη, των κρυφών μυστικών μιας ακραίας πράξης ή της αποσύνθεσης ενός ανθρώπου. Και έχουν εθιστεί στην μετατροπή ενός γεγονότος, σε μελόδραμα ολκής.

A3. Σε ένα άρθρο σου στην εφημερίδα του σχολείου σου γράφεις την άποψή σου τεκμηριωμένα για την ποιότητα της σύγχρονης ενημέρωσης από τα Μέσα Ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, μπορείς να αναφέρεις τι είδους θέματα ανακοινώνονται συχνότερα και τι είδους θέματα θα ήθελες εσύ να αναπτύσσονται. (200-250 λέξεις)

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ (1923-2021)

Η Θεία Αθανασία

Το απόσπασμα είναι από το διήγημα του Τάκη Χατζηαναγνώστου «Η Θεία Αθανασία», από το βιβλίο του «Ψαρόγιαννος, Διηγήματα», 1982, Αθήνα: Εκδ. Φιλιππότη, σ.σ. 97 - 105. Η σκηνική ενότητα που ακολουθεί εκτυλίσσεται σε γηροκομείο, στο οποίο βρίσκεται η Θεία Αθανασία.

[...] Την πήγα. Την κάθισα σε μια πολυθρόνα απέναντι απ' την τηλεόραση όπως μου υπέδειξε. Τα μάτια της πεταλούδισαν ανυπόμονα, καρφωμένα στη συσκευή. Ήταν η ώρα των ειδήσεων. Ο σταθμός έδειξε το σήμα του. Κι αμέσως κατόπιν εμφανίστηκε ο εκφωνητής, ωραίος, νέος, ευγενικός, γλυκομίλητος. Η θεία Αθανασία έλαμψε, το πρόσωπό της ακτινοβολούσε ολόκληρο. Ο εκφωνητής την κοίταζε κι έλεγε, έλεγε. Εκείνη τον αγκάλιαζε με το βλέμμα της, τον τύλιγε από παντού, θαρρείς τον έφερνε κοντά της, στην αγκαλιά της, τον έσφιγγε πάνω της τόσο τρυφερά, τον φιλούσε στο μέτωπο, στα μαλλιά, του χάιδευε το μάγουλο. Αναστατώθηκα. Κάτι τέτοιο δε θα μπορούσα ποτέ να το φανταστώ. Την κοίταξα με την κόχη του ματιού, να μη με αντιληφθεί ότι την πρόσεχα. Η θεία Αθανασία ξαναζούσε μια άνοιξη. Αυτό το ρόδινο χρώμα στα μάγουλα, αυτή η σπιθα μέσα στα μάτια της, αυτό το σκίρτημα στο μέτωπο, το ανάλαφρο τρέμισμα στα χείλη, η ζεστή αναπνοή που φούσκωνε το στήθος της ...-ναι, ήταν μια άνοιξη, που άργησε τόσο να 'ρθει, κι επιτέλους βρήκε το δρόμο της, κι ο κόσμος ολόγυρα άνθιζε κι ο χρόνος έχανε την καθημερινή του διάσταση κι η χαμένη συνείδηση ξανάβγαινε στο φως... Ένα караβάκι έπλεε στα νερά, ένα σμάρι πουλιά πετούσαν σαν τρελά στον ουρανό, χαλούσαν με τις φωνές τους τον κόσμο...

Κρατούσα και την αναπνοή μου ακόμα, να μη χαλάσω την εξαίσια ώρα της θείας. Όμως τη χάλασε απερίσκεπτα το τέλος της εκπομπής. Πέρασε ο χρόνος, οι ειδήσεις τέλειωσαν. Η θεία Αθανασία μελαγχόλησε. Γύρισε και με κοίταξε σιωπηλά και παραπονεμένα.

- Σου άρεσε; τη ρώτησα.

Αναστέναξε.

- Κρατάει τόσο λίγο, είπτε. Σώπασε κάμποσο. Ύστερα: Μόνο τ' όνομά του δε μου είπε ποτέ... Αλλά εγώ είμαι σίγουρη ότι είναι αυτός... Ο Αντώνης... Μην ακούς όσα λέει για τον κόσμο, για τις βόμβες, για τις Περσίες, για τους σκοτωμούς... Αυτά είναι για τους άλλους, να μη μας καταλαβαίνουν... Εμένα μου μιλά για τη Βεσσαραβία, για τα ποτάμια που είχε η χώρα αυτή, για τα θεόρατα δέντρα... Σ' έναν κορμό είχε χαράξει τ' όνομά μου: Αθανασία... Το ψιθυρίζει κάθε μέρα... Και με θυμάται... Κι ετοιμάζεται να 'ρθει... Δεν μπορεί πια, λέει, να κάθεται μακριά μου ... Κι εγώ τον περιμένω... Δε θα με γελάσει αυτή τη φορά –έτσι δεν είναι;

- Ναι θεία, έτσι...

Την βοήθησα πάλι να πάει στο δωμάτιό της. Η καρδιά μου έτρεμε σαν φύλλο να μην καταλάβει τον οίκτο μου, να μην καταλάβει πως της έλεγα ψέματα. Ήταν ευτυχισμένη, έστω και τόσο αργά.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Να παρουσιάσεις τις αντιδράσεις της Αθανασίας, όταν παρακολουθεί τις ειδήσεις. Πού οφείλεται αυτή η συμπεριφορά της; Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου και γιατί;

ή

2. Να φανταστείς ότι είσαι ο ανιψιός της Αθανασίας και γράφεις στο ημερολόγιό σου τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου, μετά τη συνάντησή σου με την θεία σου.

Μονάδες 25